

Akademia Europejska

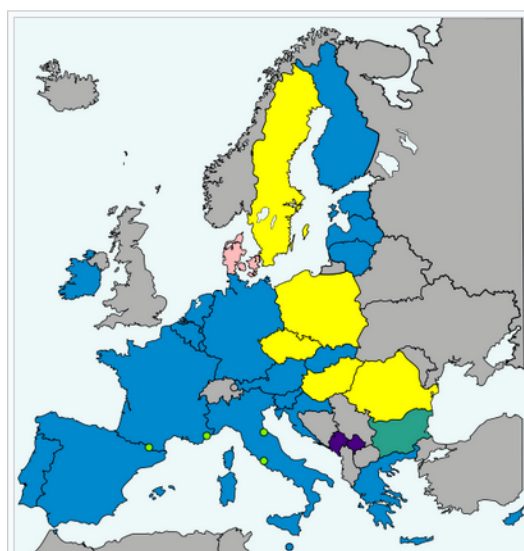
3. spotkanie
17.04.2024

koordynatorka Akademii
Joanna Różycka-Thiriet
j.rozycka@schuman.pl

Temat: Wspólna waluta euro. Czy Polsce jest w ogóle potrzebna?

Nasi goście:

- prof. Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
- prof. Witold Orłowski, Akademia Finansów i Biznesu Vistula, członek Kuratorium Fundacji Schumana

waluta Euro w Europie

20 państw strefy euro

(Austria, Belgia, Cypr, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Włochy i Chorwacja)

1 państwo UE w systemie ERM II, bez klauzuli wyłączającej z przystąpienia do strefy euro (Bułgaria)

1 państwo UE w systemie ERM II, z klauzulą wyłączającą z przystąpienia do strefy euro (Dania)

5 państw UE nie będących w systemie ERM II, ale zobowiązanych do przystąpienia do strefy euro (Czechy, Polska, Rumunia, Szwecja i Węgry)

4 kraje nie będące w UE stowarzyszone ze strefą euro (Andora, Monako, San Marino i Watykan)

2 kraje nie będące w UE które przyjęły jednostronnie walutę euro (Czarnogóra i Kosowo)

Autor: [European Fiscal Compact ratification \(cropped\).svg](#)

[IgnisFatuus](#)

Źródło

https://pl.wikipedia.org/wiki/Strefa_euro#/media:Plik:Eurozone_participation.svg

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported

SŁOWNICZEK

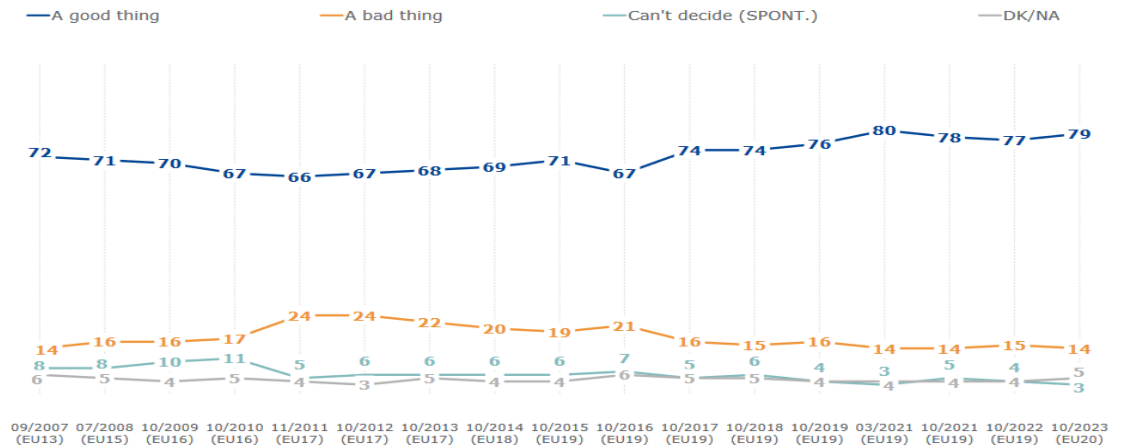
Kryteria konwergencji (inaczej **kryteria z Maastricht**) – warunki, jakie musi spełnić państwo członkowskie Unii Europejskiej przed przyjęciem wspólnej waluty. Aktualnie są one zapisane w art. 140 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i załączonym do niego Protokole nr 13 w sprawie kryteriów konwergencji. Pierwsze z nich to **kryterium stabilności cen** (*Państwo Członkowskie ma trwały poziom stabilności cen, a średnia stopa inflacji, odnotowana w tym państwie w ciągu jednego roku poprzedzającego badanie, nie przekracza o więcej niż 1,5 punktu procentowego inflacji w co najwyżej trzech Państwach Członkowskich o najbardziej stabilnych cenach*). Drugie to **kryterium fiskalne**. Kraj nie może być objęty procedurą wszczynaną w przypadku nadmiernego deficytu budżetowego (w UE za nadmierny uważa się deficyt powyżej 3% PKB) lub w przypadku nadmiernego zadłużenia publicznego (powyżej 60% PKB). Trzecie kryterium – **kursowe** - dotyczy udziału w mechanizmie kursów walut Europejskiego Systemu Walutowego (ERM II) przez co najmniej 2 lata (chodzi o potwierdzenie stabilności kursu danej waluty). Czwarte kryterium odnosi się do **stóp procentowych**: *w ciągu jednego roku przed badaniem Państwo Członkowskie posiadało średnią nominalną długoterminową stopę procentową nie przekraczającą więcej niż o dwa punkty procentowe stopy procentowej w co najwyżej trzech Państwach Członkowskich o najbardziej stabilnych cenach*. Dodatkowym warunkiem jest niezależność banku centralnego w danym państwie.

Klauzula opt-out – klauzula wyłączenia spod pewnych obowiązków. W przypadku **unii walutowej** korzysta z niej Dania (a wcześniej także Zjednoczone Królestwo) – nie musi przyjmować wspólnej waluty, jeśli woli pozostać przy swojej. Rozwiązanie to sięga lat 90. XX wieku i problemów z przyjęciem Traktatu z Maastricht, który stanowił o wprowadzeniu wspólnej waluty. Pozostałe unijne kraje, które nie są jeszcze w strefie euro, czyli tzw. nowe kraje członkowskie, a także Szwecja są to państwa z **derogacją**.

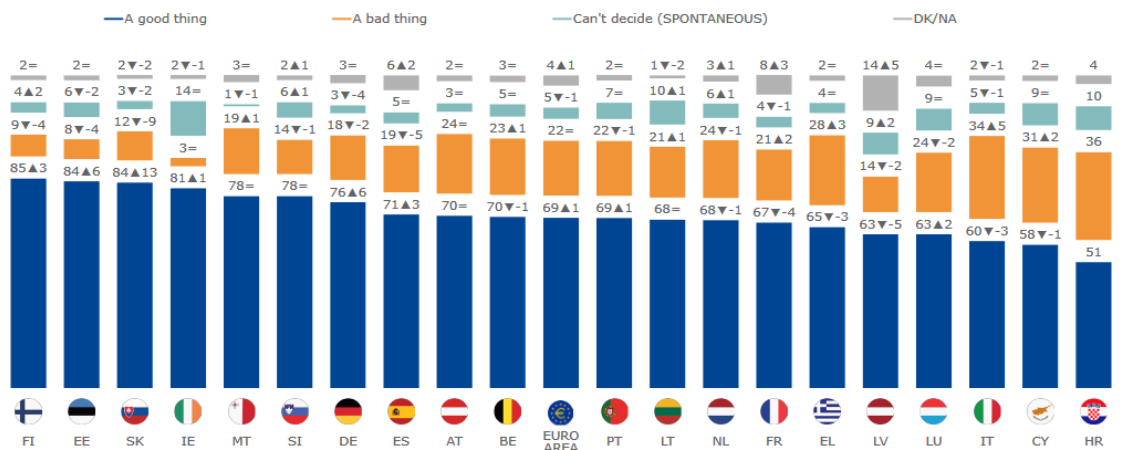
To znaczy, iż są zobowiązane do przyjęcia wspólnej waluty, gdy spełnią wymienione powyżej kryteria. W praktyce wypełnienie kryteriów można odkładać w nieskończoność, jeśli brakuje woli politycznej, by euro faktycznie przyjąć. Okres przygotowań do przyjęcia wspólnej waluty trwa w najlepszym razie około 3 lat (sam udział w mechanizmie kursowym to 2 lata, do tego dochodzą różne kwestie formalne i techniczne). Obecnie w **strefie euro** jest 20 państw UE. 1 stycznia 2023 roku do strefy przystąpiła Chorwacja.

Big bang – scenariusz, w myśl którego euro wprowadza się jednocześnie w obrocie bezgotówkowym i gotówkowym. Tak przechodziły na euro kraje, które przyłączyły się do strefy euro w ostatnich latach. 11 pierwszych krajów strefy euro oraz Grecja zrealizowały **scenariusz madrycki** (przyjęty przez Radę Europejską w Madrycie w 1995 roku), przewidujący okres przejściowy. Najpierw w 1999 (w Grecji w 2001) euro pojawiło się w obrocie bezgotówkowym – można było wybrać walutę transakcji (krajowa albo euro). Dopiero potem, 1 stycznia 2002 do obiegu trafiły monety i banknoty. Podczas 3-letniego okresu przejściowego m.in. produkowano i dystrybuowano euro. Bicie monet rozpoczęto w maju 1998 roku, a druk banknotów w lipcu 1999. Do końca 2001 roku powstało prawie 15 mld sztuk banknotów o wartości 633 mld euro oraz ponad 51 mld monet o wartości 16 mld euro.

Efekt cappuccino – nieuzasadnione zaokrąglanie w górę cen na podstawowe produkty, które zachodzi podczas wymiany waluty. Nazwa pochodzi od zjawiska zaobserwowanego we Włoszech, gdzie filiżanka cappuccino przed przyjęciem euro kosztowała ok. 1 500 lirów (0,76 euro), a po zmianie waluty 1 euro. We Francji w związku z analogicznym mechanizmem mówi się o efekcie bagietki. Statystyki pokazują jednak, że globalnie wprowadzenie euro wywołuje tylko niewielki przyrost inflacji (wzrost cen).

Ogólnie mówiąc, czy uważasz, że posiadanie euro jest dobrą czy złą rzeczą dla UE? (% w strefie euro).
 Od kilku lat poparcie dla euro jest bardzo wysokie. Aż 90% Słowaków uważa, że jest dobre dla Unii (88% Finów i Estończyków). Na drugim końcu skali znajdują się Łotysze (70% uważa euro za korzystne). Średnia dla UE to 79%. Tylko 30% respondentów deklaruje, że dzięki euro czuje się bardziej Europejczykiem/Europejką. Wg 82% respondentów euro ułatwiło porównywanie cen w sklepach w różnych krajach i online. 80% uważa, że euro ułatwiło prowadzenie biznesu w innych krajach. Zdaniem 49%, dzięki euro podróże stały się łatwiejsze i mniej kosztowne, a wg 45% euro obniżyło koszty bankowe w trakcie podróży.

Ogólnie mówiąc, czy uważasz, że posiadanie euro jest dobrą czy złą rzeczą dla twojego kraju (% wg kraju; zmiana w latach 2023-2022)
 Tutaj Europejczycy są nieco mniej pozytywnie nastawieni (69% z nich sądzi, że euro jest dobre dla ich kraju). Widać też wyraźniejsze różnice między państwami. Najbardziej z przyjęcia euro cieszą się Finowie (85%), Estończycy i Słowacy (po 84%). Najwięcej krytyków euro jest w Chorwacji, która przyjęła wspólną walutę w 2023 roku (36% uważa ją za złą dla kraju). Sporo niezadowolonych jest też we Włoszech (34%) i na Cyprze (31%). 72% Chorwatów jest zdania, że w trakcie wprowadzania euro do obiegu gotówkowego wszystkie ceny wzrosły, a 23%, że niektóre ceny wzrosły.

Flash Eurobarometer 538. The euro area <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2981>